Vize ŽÍT DOMA

Můžeme dál ŽÍT DOMA, i když se staneme závislými na pomoci druhých. Kromě rodiny a blízkých nám v tom pomáhá pečovatelská služba ve spolupráci s dalšími návaznými službami

Češi chtějí ŽÍT DOMA[1]

- **Téměř 70 % (69,2 %) dotázaných dává jednoznačně přednost péči v domácnosti** před pobytovými zařízeními. To odpovídá 7 z 10 dotázaných osob.
- **24 % (23,6 %) dotázaných by zvolilo péči v pobytových službách**. Nejčastěji proto, že nechtějí péčí zatěžovat rodinu a v pobytových zařízeních očekávají dostupnou odbornou a komplexní péči.
  - **Více než polovina z těchto osob, které by se rozhodly pro pobytovou službu, by ji volila proto, že nechce péčí zatěžovat svojí rodinu a jinou alternativu domácí péče nepřipouští, nebo si ji nedokáže představit.**

Ve skutečnosti je proto podíl osob, které chtějí žít doma, výrazně vyšší: <u>odpovídá minimálně 8 z 10 dotázaných.</u>

- **7 % (7,2 %) by se rozhodlo pro jinou variantu**. Nejčastěji proto, že zhoršování zdravotního stavu nebo závislost na něčí pomoci je natolik nepřijatelným, že by raději zvolili eutanázii nebo smrt (1,8 % respondentů).

Výše zmíněné výsledky průzkumu potvrzuje také úspěch aktivit ŽÍT DOMA v rámci třetího ročníku prestižních Cen SDGs 2019. Široká veřejnost svými hlasy poslala projekt Institutu sociální práce, z.s., realizovaný v oficiálním partnerství a úzké spolupráci s pěti kraji na výborné 3. místo. Ceny SDGs za naplňování globálních cílů OSN jsou světově unikátním oceněním, které pořádá Asociace společenské odpovědnosti ve spolupráci s Českou rozvojovou agenturou, Ministerstvem zahraničních věcí, Ministerstvem životního prostředí a Ministerstvem pro místní rozvoj.

Realita současnosti

Pečovatelské služby dnes fungují odlišně – nemají stejnou provozní dobu, ani skupinu osob, kterým péči nabízejí. Liší se ve schopnosti poskytovat službu jednomu uživateli opakovaně během dne i ve způsobilosti zajišťovat odbornou péči o jednotlivé cílové skupiny (děti, zdravotně postižené, chronicky nemocné, seniory atd.).

Potřební lidé pečovatelskou službu často nevyhledají, protože ji nevnímají jako možné řešení vlastní situace.

[1] *Závěry z reprezentativního průzkumu na vzorku 1.000 osob, který realizoval Institut sociální práce, z.s., ve spolupráci s agenturou NMS v roce 2019.*

Cesta změny směrem k vizi ŽÍT DOMA

Institut sociální práce, z.s., vznikl z iniciativy odborníků v oblasti sociálních služeb, kteří mají společný **cíl: umožnit lidem co nejdéle ŽÍT DOMA**. A to i ve chvíli, kdy se stanou závislí na intenzivní pomoci druhých. Institut **mění fungování pečovatelských služeb** – už nezajišťují především rozvoz obědů a úklidy seniorům (služby, ve kterých suplují běžně dostupné komerční firmy), ale věnují se odborné péči, ve které jsou nenahraditelné. **Umožňují ŽÍT DOMA všem potřebným bez rozdílu věku, i osobám, jejichž nesoběstačnost odpovídá III. a IV. stupni přiznaného příspěvku na péči.** Dříve byli tito lidé klienty pobytových zařízení, např. domovů pro seniory, nebo léčeben dlouhodobě nemocných.

Institut **spolupracuje se zřizovateli služeb (obcemi)**, **na úrovni zadavatelů (krajů) zpřehledňuje systém financování sociálních služeb, vytváří kritéria a pravidla** pro jejich optimální zajištění. Institut sociální práce se věnuje rozvoji systému sociálních služeb s vizí ŽÍT DOMA od roku 2010. Jeho projekty zkvalitnily život již tisícům lidí i jejich rodinám a blízkým.

Institut sociální práce je akreditován:

- Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR jako akreditovaná vzdělávací instituce podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách.
- Ministerstvem vnitra ČR jako vzdělávací instituce podle zákona č. 312/2002 Sb., o úřednících územních samosprávných celků.

Pečovatelské služby, které se přihlásily do projektů Institutu sociální práce, **chtějí změnit nastavení svých služeb tak, aby byly schopny co nejvíce pomoct lidem v tzv. nepříznivé sociální situaci, kteří si přejí nadále ŽÍT DOMA**, popř. podpořit jejich blízké v péči o ně.

Cílem takto nastavených služeb **je pomáhat s tím, co uživatel sám nezvládne a nelze to zajistit přispěním rodiny, blízkých nebo běžně dostupných služeb** (např. dovážka stravy, úklidové firmy). Služby se zaměřují především na podporu v oblasti běžného života – pomoc s osobní hygienou, péče o sebe, orientace v čase a prostoru, podání jídla, doprovázení aj., a to i opakovaně během jednoho dne. Záměrem je **pomoci co nejvíce zachovat běžný chod života** uživatele služby tak, jak byl doposud zvyklý.

Pečovatelské služby v sedmi krajích České republiky a některých pražských městských částí zahájily proces transformace. Rozšiřují provozní dobu do pozdějších večerních hodin, na víkendy i svátky. Omezují činnost suplující běžně dostupné služby (rozvoz jídla, velký úklid,…) a více se věnují odborné péči (doplňují si znalosti specifické péče o různé cílové skupiny).

Služby, které se přihlásily do projektu Institutu sociální práce „ŽÍT DOMA“ a zahájily proměnu, najdete tady (https://zitdoma.cz/hledam-pomoc/mapa-pecovatelskych-sluzeb-s-vizi-zit-doma/).

Východiskem veškerého úsilí Institutu sociální práce je „Desatero kvalitního poskytování sociálních služeb“, k nahlédnutí zde (https://zitdoma.cz/poskytuji-sluzby/pripojte-se-k-vizi-zit-doma/).

Tiskové zprávy vydané Institutem sociální práce si můžete přečíst zde (https://zitdoma.cz/media/).

Projekty realizované Institutem sociální práce

1) „Pečovatelská služba - příležitost pro život doma II“

Realizace projektu probíhá v oficiálním partnerství s krajem Jihomoravským, Karlovarským, Libereckým, a Krajem Vysočina, dále v úzké spolupráci s kraji Středočeským a Pardubickým. Do projektu je zapojeno 52 poskytovatelů pečovatelské služby a 11 místně příslušných obcí.

Cíl projektu je:

a) Podpořit pečovatelské služby v nastavení a realizaci změn v péči o osoby v jejich přirozeném prostředí
b) Připravit pečovatelské služby na roli základní služby poskytující odbornou péči, a na roli služby, která je schopna zachytit a podpořit širokou cílovou skupinu v běžném prostředí tak, jak to umožňuje zákon o sociálních službách.

2) „ŽÍT DOMA“

Projekt je realizován v partnerství s krajem Jihomoravským, Karlovarským, Libereckým, a Krajem Vysočina, dále v úzké spolupráci s kraji Středočeským a Pardubickým.

Cílem projektu je:

a) Podpořit pečovatelské služby, které v současnosti procházejí transformací.
b) Poskytnout jim následnou podporu po skončení intenzivní fáze transformace a posílit know-how jejich pracovníků v oblasti specifických dovedností souvisejících s různými postiženími/onemocněními.
c) Zároveň podpořit vzájemnou spolupráci služeb tak, aby mohly vzájemně těžit ze zkušeností svých kolegů a posilovat se ve svém úsilí. Splnění výše uvedených hlavních cílů v této oblasti povede k poskytování ještě kvalitnější péče v domácím prostředí.

3) „Inovace a rozvoj sytému péče zajišťované v domácím prostředí s důrazem na rozvoj pečovatelské služby“

Projekt zaměřený na podporu rozvoje terénních sociálních služeb a hledání vyváženého dynamického modelu zajištění sociálních služeb v terénní a pobytové formě je realizovaný se Zlínským krajem a Prahou 7 a 8.

Cíl projektu:

a) Vyzkoušet funkčnost nového inovativního řešení podpory pečovatelských služeb, které bude integrovat již získané zkušenosti s procesem transformace, spolu s novými nástroji podpory služeb.
b) Na úrovni poskytovatelů sociálních služeb podpořit nastavení služeb tak, aby bylo umožněno osobám v nepříznivé sociální situaci žít co nejdéle doma s podporou odborné sociální služby.
c) Na úrovni zadavatelů/zřizovatelů – krajů (tj. nastavení procesů řízení pečovatelských služeb):
- argumentační schopnost a schopnost rozhodování v rámci řízení pečovatelských služeb včetně dynamického modelu
- úprava řízení zřizovaných pečovatelských služeb a podpora při úpravě poskytování služeb na území městských částí

- získání podpory při nastavování systému péče o seniory v nepříznivé sociální situaci a argumentační podpory při vyjednávání jednotlivých kroků transformace.

Příklady ukončených projektů:

1) „Rozvoj kritérií jako nezbytná součást pro poskytování efektivních sociálních služeb“

Cílem projektu byl rozvoj řízení sítě služeb pro seniory skrze úpravu a zpřesňování kritérií pro přidělování finančních prostředků pro pečovatelskou službu a domovy pro seniory. Projekt byl určen zástupcům krajů a zaměřen na rozvoj oblastí jejich přístupů v pěti klíčových oblastech:

1) způsoby a formy kvantifikace údajů o krajských sítích služeb
2) krajská kritéria vstupu do sítě
3) procesy hodnocení efektivity a reporty
4) kritéria financování a z toho vyplývající požadavky
5) způsoby a procesy kontroly.

2) „Zapojení rodiny a blízkých do péče jako společná cesta k co nejkvalitnějšímu životu“

Cílem projektu bylo podpořit pečovatelské služby, domovy pro seniory a domovy se zvláštním režimem na jejich cestě transformace, kdy podstatou je poskytování takové péče, která lidem umožní zůstat co nejdéle v přirozeném prostředí, v ústavním prostředí pak poskytovat skutečně důstojnou a individuální péči při nastavení konceptu sdílené péče. Sdílená péče – proces, který napomáhá spolupráci při péči o osobu mezi rodinou či neformálními pečovateli a organizacemi poskytující sociální služby. V rámci projektu vznikla ucelená Metodika spolupráce s rodinou a byl podpořen proces zavádění konceptu sdílené péče u zapojených poskytovatelů pečovatelské služby, domovů pro seniory a domovů se zvláštním režimem.

3) „Pečovatelská služba - příležitost pro život doma“

Projekt byl zaměřen a posílení významu pečovatelské služby, jako základní péčové služby poskytované v domácím prostředí. Projekt byl realizován v partnerství s Karlovarským, Libereckým, a Pardubickým krajem. Zapojeni byli i poskytovatelé služeb ze Středočeského kraje a kraje Vysočina.

Díky projektu se podařilo (srovnání dat při vstupu do projektu - údaje za rok 2015 - se závěrečnou fází projektu v roce 2018, tj. po cca 1,5 roce trvání projektu):

- **85 % služeb rozšířilo** provozní dobu na průměrných 13 hodin denně včetně víkendů a svátků,
- **o 130 % vzrostl počet uživatelů**, kteří mají přiznaný nejvyšší stupeň příspěvku na péči, tudíž potřebují velmi intenzivní péči. Tito uživatelé mohou zůstat doma s podporou pečovatelské služby a neodcházet do pobytových zařízení. Z původních 169 na 389 osob.
- **o 70 % stoupl počet hodin přímé péče** (např. podpora při osobní hygieně, péči o sebe, podávání jídla, doprovody k lékaři). Z původních 379 tisíc na 517 tisíc hodin.
- **o 50 % klesl počet uživatelů, kterým pečovatelské služby rozvážely jídlo**. Dnes tito lidé využívají běžné místní a komerční služby nabízející rozvážku jídla, která není dotována z veřejných zdrojů.

Velmi nás těší váš zájem o aktivity „ŽÍT DOMA“. V případě jakýchkoli dotazů jsem plně k dispozici.

Eva Kroupová
Institut sociální práce, z.s.
e-mail: kroupova@institutsocialniprace.cz
mobil: +420 604 800 624